

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเชิงปฏิบัติการ (operational study) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย พยาบาลทีมผู้ดูแลจำนวน 4 ราย และผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 30 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) เครื่องมือดำเนินการศึกษา ได้แก่แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งผู้ศึกษาประยุกต์จากแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่พัฒนาขึ้นโดย สุลีพร สร้อยแก้ว (2553) ประกอบด้วยสาระสำคัญของการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา และคู่มือการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้เหมาะสม และนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 รายก่อนนำไปใช้จริง และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของทีมสุขภาพ แบบประเมินความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง (The Self-report Morisky Medication Adherence Scale) ของมอริสกี (Morisky, 2008) แปลโดย สุลีพร สร้อยแก้ว (2553) แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ต่อการได้รับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา แบบสอบถามความพึงพอใจของทีมสุขภาพต่อการใช้แนวปฏิบัติ เครื่องวัดความดันโลหิตชนิดดิจิทัลที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานจากโรงงานผู้ผลิต และได้รับการเปรียบเทียบค่ามาตรฐานโดยศูนย์วิศวกรรมการแพทย์เชียงใหม่ ซึ่งจะมาทำการเปรียบเทียบค่ามาตรฐานเครื่องมือทางการแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลเวียงป่าเป้าเป็นประจำทุกปี

การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงมาใช้ ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้และการประเมินผล ของสมาคมพยาบาลออนตาริโอ ประเทศแคนาดา (Registered Nurses Association of Ontario [RNAO], 2002) ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) เลือกแนวปฏิบัติทางคลินิกที่เหมาะสม 2) วิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ประเมินโครงสร้างความพร้อมทางสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรต่าง ๆ 4) กำหนดกลยุทธ์ในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ เช่น การนิเทศและการให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ความรู้ การสนับสนุนด้านวัสดุ การเตือนความจำ และการติดตามเยี่ยมจากบุคคลภายนอก 5) ประเมินผลการปฏิบัติทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ที่ได้ และ 6) กำหนดกลยุทธ์ที่จะทำให้ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ

การประเมินประสิทธิผลของการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ประกอบด้วย การประเมินดังต่อไปนี้ ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ความดันโลหิตของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ความพึงพอใจของทีมผู้ดูแลต่อการใช้นโยบายปฏิบัติทางคลินิก และความพึงพอใจของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงต่อการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก เมื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง หลังการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก ดีกว่าก่อนการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
2. ความดันโลหิตขณะหัวใจบีบตัวหลังการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก ต่ำกว่าก่อนการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
3. ความดันโลหิตขณะหัวใจคลายตัวหลังการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก ต่ำกว่าก่อนการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
4. ความพึงพอใจของทีมผู้ดูแลต่อการใช้นโยบายปฏิบัติทางคลินิก อยู่ในระดับมาก
5. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงต่อการได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก อยู่ในระดับมากร้อยละ 100

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ด้านการบริหาร

1. ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงโดยการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง อันนำไปสู่คุณภาพการปฏิบัติพยาบาล และนำไปสู่สภาวะที่ดีของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง
2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพของพยาบาล ทีมผู้ใช้นโยบายปฏิบัติทางคลินิก โดยการจัดอบรมให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ในการดูแลผู้รับบริการ และหน่วยงานนั้น ๆ จำเป็นจะต้องมีพยาบาลที่มีสมรรถนะของพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง เช่น มีความสามารถในการทำวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติทางคลินิก มีทักษะในการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และมีทักษะในการสอนและให้คำชี้แนะ เป็นต้น
3. ควรมีการส่งเสริมให้ทีมสหสาขาวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการและควรมีการนำแนวปฏิบัติที่ได้จากการรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้กับผู้รับบริการ

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายไปใช้ในสถานบริการสุขภาพอื่น ๆ ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานบริการสุขภาพนั้นๆ โดยพิจารณาความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์และด้านนโยบายของสถานทีนั้นๆร่วมด้วย รวมทั้งต้องมีการทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อความร่วมมือและเพิ่มประสิทธิภาพในการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้

โดยในกลุ่มที่มีระดับความร่วมมือในการรักษาดีแต่ยังไม่สามารถควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในระดับปกติควรมีการส่งเสริมในด้านการปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวัน การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การผ่อนคลายความเครียดร่วมด้วย เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ

สำหรับผู้สูงอายุที่มีระดับความร่วมมือในการรักษาด้วยยาด้านนอกเหนือจากการได้รับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาจากทีมสหสาขาวิชาชีพแล้ว พบว่าการให้ครอบครัวผู้ดูแลเข้ามามีส่วนในการดูแล ช่วยในการจัดยา การมาส่งตามนัด ตลอดจนการส่งเสริมให้

ครอบครัวดูแลด้านอาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความร่วมมือในการรักษาด้วยยา และที่สำคัญที่สุดคือการทำให้ผู้สูงอายุมีความตระหนักถึงผลดีและผลเสียของระดับความดันที่ไม่เป็นปกติ การใช้ยารักษาโรคความดันโลหิตสูงที่ถูกต้อง ต่อเนื่อง เกิดผลแทรกซ้อนจากการใช้ยาน้อยและพบว่าการใช้สิ่งช่วยเตือนความจำ โดยใช้ปฏิทินยา ภาชนะบรรจุยาแบบตลับ สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุมีความร่วมมือในการรักษาด้วยยาดีขึ้น ไม่ลืมรับประทานยา การเขียนสลากยาด้วยตัวหนังสือขนาดใหญ่ ทำให้ผู้สูงอายุอ่านได้ง่าย ช่วยให้ผู้สูงอายุไม่ลืมรับประทานยาด้วยเช่นกัน และมีระดับความร่วมมือในการรักษาด้วยยาดี ตลอดจนการให้อาสาสมัครสาธารณสุขมีการติดตามเยี่ยมตรวจวัดความดันโลหิตให้ผู้สูงอายุเป็นประจำและมีการบันทึกค่าความดันที่ได้ลงในแบบบันทึกความดันของผู้สูงอายุทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงระดับความดันของตนเอง ผู้สูงอายุเกิดความตระหนักในการควบคุมความดันโลหิตและให้ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาเพิ่มมากขึ้นอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการรักษาโรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงผลลัพธ์ในการใช้แนวปฏิบัติสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาสําหรับผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงในระยะยาว โดยการวัดผลลัพธ์ด้านค่าใช้จ่ายในการรักษา การลดลงของระดับความดันโลหิต อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อน เป็นต้น